

Aplinkos apsaugos agentūra planuoja pirkti aplinkosaugos ir melioracijos poreikius maksimaliai suderinančių sureguliuotų upių renatūralizavimo ir teršalų sulaikymo upėse ar jų baseinuose priemonių projektavimo, įrengimo, priežiūros ir poveikio stebėsenos sąlygų, reikalavimų ir rekomendacijų parengimo paslaugas. Prašome pateikti preliminarią kainą numatomoms įsigyti paslaugoms ir pastabas pačiam techninės specifikacijos projektui. Pastabų ir pasiūlymų laukiame iki 2018 m. birželio 28 d. 12 val.

APLINKOSAUGOS IR MELIORACIJOS POREIKIUS MAKSIMALIAI SUDERINANČIŲ SUREGULIUOTŲ UPIŲ RENATŪRALIZAVIMO IR TERŠALŲ SULAIKYMO UPĖSE AR JŲ BASEINUOSE PRIEMONIŲ PROJEKTAVIMO, ĮRENGIMO, PRIEŽIŪROS IR POVEIKIO STEBĖSENOS SĄLYGŲ, REIKALAVIMŲ IR REKOMENDACIJŲ PARENGIMO PASLAUGŲ

TECHNINĖ SPECIFIKACIJA

1. ĮVADINĖ INFORMACIJA

Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – Perkančioji organizacija) ir Aplinkos ministerija aktyviai skatina, kur įmanoma, kuo plačiau taikyti sureguliuotų upių renatūralizavimo ir teršalų sulaikymo upėse ar jų baseinuose priemones, padėsiančias padidinti upių biologinę įvairovę, sumažinti teršalų koncentracijas ir pasiekti pagal Vandens įstatymą reikalaujamą gerą būklę šiuose vandens telkiniuose. Perkančioji organizacija yra įvykdžiusi demonstracinių projektų įrengiant aukščiau minėtas priemones, taip pat planuoja platesnio masto upių renatūralizavimo projektus valstybinėje žemėje. Priemonių parinkimo ir vykdymo principas – pagerinti vandens telkinių būklę reikšmingai nepakenkiant žemių sausinimo funkcijoms, kur jos toliau išlieka reikalingomis, dėl ko melioracijos sistemos ir buvo sukurtos. Tačiau skatinamos renatūralizavimo priemonės yra naujovė tiek Lietuvos aplinkosauginėms institucijoms, tiek ir ūkininkams bei savivaldybėms, todėl nėra aiškumo kokiomis sąlygomis kokias priemones taikyti, kokie rekomenduotini techniniai parametrai ir kitos sąlygos. Todėl ši užduotis yra skirta sureguliuotų upių renatūralizavimo ir teršalų sulaikymo upėse ar jų baseinuose priemonių projektavimo ir įrengimo sąlygų, reikalavimų ir rekomendacijų parengimui.

2. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

2.1. Tikslas – parengti aplinkosaugos ir melioracijos poreikius maksimaliai suderinančias sureguliuotų upių renatūralizavimo ir teršalų sulaikymo upėse ar jų baseinuose priemonių projektavimo, įrengimo, priežiūros ir poveikio stebėsenos sąlygas, reikalavimus ir rekomendacijas.

2.2. Pagrindiniai uždaviniai ir jų veiklos:

2.2.1. atlikti Lietuvoje ir užsienyje vykdytų projektų ir kitų šaltinių literatūros analizę, apibendrinant sureguliuotų upių renatūralizavimo ir teršalų sulaikymo upėse ar jų baseinuose priemonių taikymo patirtį:

2.2.1.1. iš vienos ar abiejų sureguliuotos upės vagos pusių suformuojant salpą, atitraukiant šlaitus toliau nuo upės vagos;

2.2.1.2. sureguliuotos upės vagoje, jos pakrantės šlaituose ar prie vandens pralaidų, greitviečių, ties drenažo žiotimis ar kitur baseine netoli upių vagų įrengiant dirbtines šlapynes, skirtas iš žemės ūkio teritorijų į vandens telkinius patenkančių dirvožemio erozijos produktų, fosforo junginių ar nitratų ir kitų azoto junginių sulaikymui;

2.2.1.3. sureguliuotos upės vagoje ir (ar) jos krantuose suformuojant įtvirtintų akmenų, nuovartų, kelmų ar rąstų stabilius metinius, sudarančius geresnes vandens aeracijos sąlygas, dviem

atvejais:

- sudarant sąlygas susidaryti meandruojantiems upių ruožams, kurie nenaikina, nepatvenkia vandens pralaidų, greitviečių, drenažo žiočių ir nesutrikdo melioracijos sistemos tinkamo veikimo;

- nesudarant sąlygų meandravimui, bet vis vien suformuojant įvairesnes buveines sureguliuotos upės vagoje, dėl ko nebūtų naikinamos, patvenkiamos vandens pralaidos, greitvietės, drenažo žiotys ir nebūtų sutrikdytas melioracijos sistemos tinkamas veikimas;

2.2.1.4. sureguliuotų upių ruožuose vykdant kitas sureguliuotų upių vagų ar jų ruožų renatūralizavimo priemones: techninėmis priemonėmis (ekskavatoriais ar kt.) iškreivinant sureguliuotų upių vagas, kitaip formuojant vingius, mažas įlankas ar užutėkius, keičiant vagos dugno gylio ir upės vagos skerspjūvio kaitos charakteristikas, formuojant biofiltrus, dirbtines salpas, atveriant kelius platesniam potvynių vandenų išsiliejimams į slėnį. Šios priemonės turi būti parenkamos ir projektuojamos atsižvelgiant į hidraulinius skaičiavimus, užtikrinant tokias priemones ir parametrus, kurie nenaikina, nepatvenkia vandens pralaidų, greitviečių ir/ar drenažo žiočių ir nesutrikdo melioracijos sistemos tinkamo veikimo;

2.2.1.5. tam tikrais tinkamiausiais atstumais ir tankumu apželdinant sureguliuotos upės vagos pakrančių vandens apsaugos juostas (viename arba abejuose upės krantuose), išsaugant esančius arba pasodinant naujus vietovei būdingų rūšių medžius, išskyrus juodalksnio, baltalksnio ir invazines medžių rūšis;

2.2.1.6. įrengiant kontroliuojamo drenažo nuotėkio sistemas;

2.2.1.7. taikant kitas upių renatūralizacijos ir teršalų sulaikymo baseine priemones.

2.2.2. Parengti detalius 2.2.1 punkte išvardintų ir kitų užsienio praktikoje taikomų bei Lietuvos sąlygomis tinkamų priemonių rekomenduotinus parinkimo principus ir kriterijus. Kriterijai ir principai turi būti tokie, kad būtų aišku, kokias priemones kokiais atvejais taikyti yra optimaliausia tiek aplinkosauginiu (laukiamas didžiausias efektas), tiek praktiniu-ūkiniu požiūriais (gamtinių vietos sąlygų tinkamumas taikyti atitinkamas priemones, techninės įrengimo galimybės, didžiausia nauda ir/arba mažiausia žala ūkininkams). Gamtinių sąlygų tinkamumas apibrėžiamas, priklausomai nuo priemonės, įvertinant vagos nuolydį, baseino plotą, vandeningumą, reljefą, dirvožemį (granulimetrinę sudėtį, dirvodarinę uolieną, dirvožemio tipą), kitas priemonių parinkimui galimai svarbias gamtinės aplinkos savybes.

2.2.3. Parengti detalius 2.2.1 punkte išvardintų ir kitų užsienio praktikoje taikomų bei Lietuvos sąlygomis tinkamų priemonių rekomenduotinus vietos parinkimo ir priemonių įrengimo techninius parametrus bei tipines pavyzdines priemonių schemas. Siūlomi parametrai arba parametų intervalai turi būti parinkti atsižvelgiant į šias sąlygas:

2.2.3.1. gamtinės sąlygas - priklausomai nuo priemonės, vagos nuolydžio, baseino ploto, vandeningumo, reljefo, dirvožemio (granulimetrinė sudėtis, dirvodarinė uoliena, dirvožemio tipas), kitų priemonių parinkimui galimai svarbias gamtinės aplinkos savybes;

2.2.3.2. maksimalų galimą priemonės gamtosauginį efektą (priklausomai nuo priemonės, taršos sulaikymą, bioįvairovės biologiniuose vandens kokybės elementuose padidinimą, natūralesnio hidrologinio režimo formavimą; neigiamo poveikio kitiems aplinkos komponentams nebuvimą arba minimumą);

2.2.3.3. maksimalią praktinę naudą ūkininkams;

2.2.3.4. minimalią žalą ūkininkams;

2.2.3.5. turi būti nepakenkta reikiamam melioracinių sistemų funkcionavimui t.y. poveikio melioracinių sistemų veikimui neturi būti arba, jeigu neigiamas poveikis visgi planuojamas, jis turi neviršyti paslaugos teikėjo pasiūlytų kritinių nereikšmingo poveikio verčių, prie kurių ūkininkai nepajustų ūkininkavimo nepatogumų bei nepatirtų nuostolių;

2.2.3.6. priemonės turi neigiamai nepaveikti žuvų migracijos sąlygų, arba tas poveikis turi būti minimalus;

2.2.3.7. priemonės turi būti stabilios (neišraunamos, neišnešamos iš įtvirtintos vietos, išskyrus tokias išimtis kaip medžio metinių lūžimą, nupuvimą ir pan.);

2.2.3.8. turi būti nurodytos naudotinos medžiagos, jų santykiniai kiekiai;

2.2.3.9. turi būti nurodyti pagrįsti naudotinių priemonių dydžių parametrai ar jų intervalas (aukštis, ilgis, plotis, tūris, įkasimo gylis, išdėstymo atstumai ir kt. pagal poreikį), atsižvelgiant į 2.2.3.1 – 2.2.3.7 punktuose nurodytas sąlygas.

2.2.4. Parengti 2.2.1 punkte išvardintų ir kitų užsienio praktikoje taikomų bei Lietuvos sąlygomis tinkamų priemonių įrengimo ir eksploataavimo praktinį vadovą, kuriame iš eilės būtų surašyti ir po to detalizuoti visi rekomenduojami, atsižvelgiant į dabartinę teisinę bazę, praktiniai žingsniai, apimantys:

2.2.4.1. projektavimą (visus detalai aprašytus į projektą arba į pranešimą įtrauktinus komponentus);

2.2.4.2. projektų ir pranešimų derinimą su valstybės ir savivaldybės institucijomis, vietos ūkininkais, bendruomenėmis bei plačiąja visuomene;

2.2.4.3. priemonių įrengimą, atsižvelgiant į rezultatus, gautus vykdant šios užduoties 2.2.3 punktą;

2.2.4.4. darbų praktinį organizavimą (privažiavimą, medžiagų sandėliavimą, rekomenduotiną techniką ir kt. svarbius organizacinius aspektus);

2.2.4.5. įrengtų priemonių priežiūrą ir eksploataciją, siekiant užtikrinti priemonių ilgalaikį efektyvų veikimą, dėl gamtinių reiškinių, vandalizmo atvejų ar įprastinio nusidėvėjimo sugadintų priemonių komponentų atnaujinimą;

2.2.4.6. rekomendacijas įrengtų priemonių poveikio reprezentatyviems tyrimams atlikti;

2.2.5. Parengti detalias rekomendacijas dėl 2.2.1 punkte išvardintų ir kitų užsienio praktikoje taikomų bei Lietuvos sąlygomis tinkamų priemonių lengvesniam platesnio masto ir efektyvesniam taikymui reikalingų pakeitimų Lietuvos teisinėje bazėje, nurodant konkrečius teisės aktus ir siūlomų pakeitimų formuluotes.

2.2.6. Parengti efektyvią komunikavimo su visuomene atžvilgiu vizualinę medžiagą talpinimui Perkančiosios organizacijos internetiniame tinklalapyje. Medžiagoje turi būti trumpai, suprantamai ir patraukliai pateikiama informacija apie esminius 2.2.1-2.2.5 punktuose nurodytų veiklų rezultatus, nusakant aptariamų priemonių prasmę (aplinkosauginius tikslus ir naudą ūkininkams), esminius jų parinkimo kriterijus, priemonių įgyvendinimo žingsnius, naudos maksimizavimo ir žalos minimizavimo būdus, nurodant tipines priemonių įrengimo schemas, atsakymus į labiausiai rūpimus keliamus ūkininkų klausimus ir kitą aktualią informaciją.

3. ATASKAITŲ RENGIMAS, PATEIKIMAS IR DERINIMAS

3.1. Tiekėjas rengia įvadinę, vieną tarpinę ir galutinę ataskaitas. Reikalavimai ataskaitoms:

3.1.1. turi būti aprašytos visos atliktos veiklos ir pasiekti rezultatai;

3.1.2. aprašytos kilusios problemos ir siūlomi sprendimai;

3.1.3. pateikta darbų atlikimo lentelė ir nuorodos į ataskaitos dalis, kuriose pateikiami nurodytų atliktų darbų rezultatai;

3.2. Įvadinė ataskaita turi būti pateikta per 3, tarpinė – per 7, galutinė – per 15 mėnesių nuo sutarties pasirašymo datos. Įvadinė ataskaita turi apimti sutarties įgyvendinimo planą ir 2.2.1 veiklos rezultatus. Tarpinė ataskaita turi apimti 2.2.2 ir 2.2.3 veiklų rezultatus. Galutinė ataskaita turi apimti likusių (2.2.4, 2.2.5 ir 2.2.6) veiklų rezultatus, bei apibendrinti visus pasiektus rezultatus.

3.3. Ataskaitos teikimo terminai šalių susitarimu gali būti keičiami.

3.4. Ataskaitos teikiamos lietuvių kalba.

3.5. Ataskaita teikiama popierine forma (atspausdintos popieriuje ir įrištos, 2 egzemplioriai) ir elektronine forma (*.doc ir *.pdf formatais), o su jomis susiję duomenys pateikiami kompiuterinėje laikmenoje.

3.6. Skaitmeniniai žemėlapiai ir GIS sluoksniai turi būti pateikti ESRI Personal Geodatabase arba ESRI Shape duomenų formatu ne žemesnėje kaip ArcGIS 10 versijoje ir/arba, suderinus su naudos gavėju, kitu atviro kodo programos formatu, suderinamu su ArcGIS 10 programine įranga;

3.7. Grafiniai sprendiniai (tipinės priemonių schemas ar kt.) pateikiami DWG ar kitu su Perkančiąja organizacija suderintu formatu.

3.8. Kiekvieną teikiamą ataskaitą turi pasirašyti visi ekspertai, dalyvavę veiklose, kurios turėjo būti atliktos iki tos ataskaitos teikimo.

3.9. Tiekėjas ataskaitą turi pateikti perkančiajai organizacijai. Perkančioji organizacija peržiūri, vertina, teikia savo pastabas bei pasiūlymus ir tvirtina ataskaitas.

3.10. Jeigu Perkančioji organizacija turi pastabų ataskaitai, pateikia jas tiekėjui ir pareikalauja pataisyti ataskaitą, nurodama terminą, kada turi būti pateikta patikslinta ataskaita. Tiekėjas, teikdamas pataisytą ataskaitą, kartu turi pateikti pataisytos ataskaitos skaitmeninę kopiją su nurodytais pakeitimais (angl. track change) ir pridėti trumpą informaciją, kaip buvo atsižvelgta į pastabas.